

ROZKOSZOWAĆ (97) *vb impf*

roś-, ros- (95), roz- (2).

Wszystkie o oraz a jasne.

inf rozkoszować (21). ◇ *praes 1 sg* rozkoszuję (4). ◇ *2 sg* rozkoszujesz (4). ◇ *3 sg* rozkoszuje (17). ◇ *1 pl* rozkoszujemy (1). ◇ *3 pl* rozkoszują (5). ◇ *praet 1 sg m* -em rozkoszowałam (1). ◇ *2 sg m* -es rozkoszowałam (2). ◇ *3 sg m* rozkoszował (4). [*n* rozkoszowało.] ◇ *2 pl m pers* rozkoszowaliście (1). ◇ *fut 1 sg m* będę rozkoszowałam (1). ◇ *2 sg m* będziesz rozkoszowała (3). ◇ *3 sg m* będzie rozkoszowała (2), rozkoszować będzie (1); będzie rozkoszował *RejAp*; będzie rozkoszował : rozkoszować będzie *RejPos* (1:1). *f* będzie rozkoszowała (1). ◇ *imp 2 sg* rozkoszuj (2). ◇ *3 sg* niech rozkoszuje (1). ◇ *1 pl* rozkoszujemy (1). ◇ *con 1 sg m* bych rozkoszowałam (1). ◇ *2 sg m* byś rozkoszowała (2). ◇ *3 sg m* by rozkoszowała (12). *f* by rozkoszowała (2). *n* by rozkoszowało (1). ◇ *1 pl m pers* bychmy rozkoszowaliśmy (1). ◇ *part praes act* rozkoszując (6).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI w. (osiem z niżej notowanych przykładów).

1. *Zażywać przyjemności, znajdować w czymś wielką radość, uciechę; suaviari Mącz; deliciare PolAnt; recreari Calag* (86) : Laute vivere, roszkoshovacz *BartBydg* 80; *RejPs* 95, 166v; A też ona iłkra oney nieśmiertelności Adámowey zawnždy łie w nas odnawiać muśi/ iż łie nam zda iákobychmy tu iuż ták zawnždy włtháwicznie ná łwiecie żyć á rołkofsowác mieli. *RejAp* 5v; okrutna odpowiedź *Abráámowá [zmarłemu bogaczowi]* [...] dołycieś nędzniku rołkofsowál zá krotkiego czáfu żywothá twoiego [*recepisti bona in vita tua Vulg Luc 16/25*]/ iuż tez nielza iedno iż wiecznie muśiłz wżywać męki *RejPos* 265v; *Calag* 442a; [*Dict 1566 F3v*].

rozkoszować z czym (1): [*cesarzowi niemieckiemu Henrykowi V pokonanemu przez Bolesława Krzywoustego*] Lepiéy było ze złotem/ w Niemcách rołkofsowác/ A Polakóm dáć pokóy/ źiemie nie woiowác. *BiałKat* d4v.

rozkoszować w kim, w czym (16): ktorzy pokłádáli nádzieię wmożnołciách łwoich [...] przed tem máło chłieli rołkofsowác wprzebranych páłócoch twoich *RejPs* 124; Dayże Pánie bych w twych drogach łwiętych łwiádectw twoich/ Więcey zawnždy rołkofsowál niź w bogáctwach łwoich/ Ktoreby mnie mogły przypáć z nábycia rąk moich. *LubPs* aa5; Wtakowych tedy grach godzi łię rołkofsowác/ ktore kúnłtu nieco/ albo zaiłte wiele/ á przigod namniey niezamykaią włobie *KwiatKsiąż* P4; *BiałKat* d4v; *RejZwierc* 188v; *ArtKanc* I3. *Cf Zwrot*.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Niechay łie iedno ci zawnłtydáią ktorzy łobie wtem rołkofsuią áby złe czynili gdy będą lekkołcią przywłeczeni *RejPs* 52v.

W połączeniach szeregowych (2): *SeklKat* R2v; Iedni bowiem z pogány zwierzchne tylko rzeczy Vpátruią/ y máią ná włzyłtkiey łwey pieczy: Ieść pić á rołkofsowác po włzyłtkie łwe látá Ozdoby y rołkofzy mieć włzyłtkiego łwiátá. [...] Drudzy zás [...] *KołakSzczęśł* A3; [*KrowNap* B5v; A przetoż niemáłz nic łepłzego człówiekowi z pracey iego/ iedno ieść/ pić/ á rołkofsowác łobie [*quod ... ostendat animae suae bonum*] *BibRadz Eccle 2/24 (Linde)*].

W przeciwstawieniu: »rozkoszować ... narzekać« (1): Ty bogaczu iżeś rołkofsowál/ muśiłz wiecznie nárzekác *RejPos* 265v.

Zwrot: »sobie rozkoszować« = *suaviari Mącz* [w tym: w kim, w czym (10), z kim (2)] [szyk zmienny] (21): Owsfem łobie będę rokołłowiał doznawfzy miłofierdzia twego *RejPs* 44, 52v; v dobrego żyemiánftwá [...] połpolicye łynowye v oycow łwych áni dołypyáya/ áni thez názbyt łobye rokołłowya. *GliczKsiąż* F3v, E7v; *LubPs* C3; *RejWiz* 20v, 114v, 115v, 167; (*nagł*) Ian Włodzilławfki. (-) [...] Zbiegawłfy łwiátá wiele/ włzytkiego łprobował. Dworłkich łpraw y Rycerłkich/ á widząc iż plotki/ Iął łie miłey łwobody/ [...] W ktorey łobie w pocźciwym/ łtanie rokołłowuie/ Opułciwłfy trudnołci/ cnoce przyłługuie. *RejZwierc* 64v; *Mącz* 424d; Bo pátrzay iáko thu Pan łtan bogátego człowieká włáfnie wyrazić raczył/ iż łie vłháwicźnie łtroił á obłoczył w rozłiczne odzyenie/ á rokołłowował łobye w hoynołciach łwiátá tego/ á w rozłicznych przypráwach iego. *RejPos* 162, 192v, 195v, 356; *LAłká* Boża obfita to łpráwiłá tobie/ Iż w nich [w *dziatczkach*] teraz w łwych łeciech rokołłowuiefz łobie. *RejZwierc* A4v; y márynarz iuz łie nie boi onych łtráłżnych wiátrow/ y onego wáthpliwego kołłfánia łwego [...] áni onych Syren [...] tylko iuz łobie rokołłowuie z miłemi przyiácołly łwemi/ ktorzy mu łie ráduiá *RejZwierc* 176v; á owłzem łobie iáwnie rokołłowuie w złołciach łwoich/ á zá czáfu łzczęłcia náłżego nic nie myłłimy o przyłżłym niełzczęłciu *RejZwierc* 261v, 77v, 113v, 261v; [nápominał go/ mowiac iżeł tu przyiechał nie rokołłowować łobie iákoł domá czynił/ ále ábył łie Oycá łwego pomłcił. *HistTroj* K2v; *DudEpist* III 248; *BibRadz Eccle* 2/24 (*Linde*)].

Szeregi: »rozkoszować i bujać« (1): Rokołłowuáliłłie ná źiemi/ y buiáliłłie [*Delitiati estis ... et lascivistis*]: odchowáliłłie/ ábo wytuczylłie łercá wálze *CzechEp* 50 [*przekłád tego samego tekstu*] [*CzechNT Iac* 5/5].

»piełcić się, rozkoszować« (1): Bo łolguiác temu łwowlonemu ołłowi [*tj. naszemu ciału*]/ [...] łiłá połciwy człowiek łobie rzeczy powáżnych [...] opułciłby mułiał. Abowiem niech łie ono piełci iáko chce/ rokołłowuie łobie iáko chce/ tedy iednák nigdy bez łrwogi być nie może. *RejZwierc* 113v.

W przen (1) :

Zwrot: »rozkoszować w rozkoszach« (1): Rokołłowuy dułzo moiá miłá w rokołłowach łwoich *RejPos* 317.

Przen [w czym] (4) : *RejWiz* 115v; [*do zazdrołci*] CO łtráłżnym iádem kropiłfz/ dźiwie łrogi/ Cudzym złým żywiefz/ y w łżách rokołłowuiefz *GrabowSet* E2v, F2, R3v.

a. O Bogu (23) :

Zwoty: »w rozkoszy rozkoszować [*nad czym*]« (1): Iedno iuz łobie w rokołłowy wielkiey łwoiey á w onym wiecznym kochániu łwoim/ będye rokołłowował/ iáko práwy Bog w iednołci Troyce łwiłthey/ náđ onym wdzyęcznym dzyedziłtwem łwoim/ á wiecznym krolełtwem łwoim. *RejPos* 232.

»((wiekom) wiecznie (a bez końca) a. na wieki wiekom (a. wiecznie) a. po wsfytki nieskończone wieki) sobie rozkoszować« [w tym: w kim, w czym (10), z kim, z czym (żywotne) (7), nad kim, nad czym (7), z czego (1)] [szyk zmienny] (23): Y rozdrápác dali mury kołciolá mego y miełcá ty wniwecz obrołili w ktorychem ia łobie ołobliwie rokołłowował ták iż zárołly łcielżki do nich *RejPs* 133, 116v, 153; A ná to też ielł łtworzon [*człowiek*]/ áby Pan miał cześć á chwałę z niego/ á rokołłowował łobie náđ nim *RejAp* 1, BB4, 160v, 175v; ábychmy imi [*łcielżkami utorowanymi nam przez Pana*] nieomyłnie łráfcił mogli do Oycá łwego niebiełkiego/ y do onego krolełtwá nam z dáwná obiecánego od niego/ á on áby łobie iuz wiecznie á bez końcá rokołłowował z námi. *RejPos* 318v, 100v [2 r.], 104, 122v,

124v, 187 (14); Pan Bog raczył stworzyć [człowieka] [...] ku czci ku chwale swoiey/ á ku poćciwey ozdobie iego/ y ławie iego/ áby łobie nań pátrzył á rofkofzował z onego nadobnego poštánowienia iego y poćciwych łpraw iego *RejZwierc* 113v, 1v.

Szereg: »kochać się (a. mieć [w kim] kochanie) a rozkoszować« [szyk 1:1] (2): niewinna krew onego [...] fyná iego/ miała mu záfię w łáfkę przywroćić onego nędznego á łtráconego człówieká/ kthory był wielkie kochánie iego/ kocháiąc fie á rofkofzuiąc łobie iuż y nád onymi kthorzy [...] czekáli onych obietnic iego *RejPos* 104, 100v.

b. *O człówieku zbawionym: zażywać szczęścia w królestwie niebieskim (14)*: [wierni Pańscy] nie tylko prosto rofkofzowác/ ále będą z onym łwoim wdzięcznym Báránkiem krolowác ná wieki wieczne. *RejAp* 188v.

rozkoszować z kim, z czym (6): *RejAp* 97; Bo iegli go [Pana Boga] będzieysz náłładował/ Pewnie też z nim będzieysz rofkofzował. *RejPos* Bv, 321 [2 r.]. Cf »sobie rozkoszować«.

rozkoszować w czym (1): [pomni że przez te ciężkości małz wniść do onego błogółławionego á niełkończónego wéłela/ ktego iuż więcey od ciebie żaden nie odeymie/ á w ktorým ty małz pływác á rofkofzowác ná wieki. *WujPosN* 1584 I 378 (Linde)]. Cf »sobie rozkoszować«.

W przeciwstawieniu: »ucirpieć ... rozkoszować« (2): Then ná máluczki čás wćirpiál krocichny kłópoth á krocichną łmierć/ á ná wieczne czály łoby rofkofzuię y rofkofzowác będzie s Pánem łwoim *RejPos* 321.

W porównaniu (1): gdy przez łwá nieomylná wiárę osiągniesz [Pana Boga] [...] / Iuż cie włtrzeże od grzechu/ od márney łmierć/ od zwirzchności łzátáńkiey/ ták iż łobie będzieysz chodził á rofkofzował iáko błogółławione łtworzenie. *RejPos* 146v.

Zwroty: »sobie rozkoszować« [w tym: z kim (2), w czym (1)] [szyk zmienny] (9): *RejPs* 125, 190v; thák rozumiem iżby káždy wolał rok wytrwác máluczko/ á odiać łobie kęš łwey woley/ á aż do łmierć/ á ielzche ktemu wiecznie łobie rofkofzowác wedle myłli łwoiey. *RejPos* 315v, 26v, 27v, 146v, 168v, 321 [2 r.]; dułzá oná wdzięczna iuż będzie w ręku Páńłkich/ [...] á iuż będzie w wielkiey rádości á w opiece Páńłkiey czekála onego [...] záwołánia łwego/ kthore iuż ma s pewnych obietnic Páńłkich iż będzie wiecznie łobie s Pánem łwym krolowála á rofkofzowála *RejZwierc* 5.

»wiecznie, na wieczne czasy, [na wieki] rozkoszować« (3:2): *RejPos* 321 [2 r.] 315v; *RejZwierc* 5; Day [Panie] łzczęłliwie dołtápić w Niebie łwey rádości: Y Thobie tam chwałę wzdáwác/ wiecznie rofkofzowác *ArtKanc* K4v; [WujPosN 1584 I 378 (Linde)].

c. *O Maryi odwiecznie pozostającej w zamysłach Boga jako matka Chrystusa (1)*: aboczyem przet włzemy uyeky byłáłz rofkofzuyącł dlugy czálz wzamknyenyu ogrodeczka łercza bołkyego *PatKaz* II 46.

d. *O szatanie (4)*:

Zwrot: »rozkoszować sobie« [w tym: nad kim, nad czym (3), między kim (1)] (4): nie odbiegay nas [Panie] w tym głuchým łefie márności á obłędliwości tego łwiátá/ áby on márny á łrogi wilk nie miał pociechy łwoiey nád námi/ á nie rofkofzował łobie nád dzyedziectwem łwoim/ á nád thą niewinną owczárnią łwoią *RejPos* 262v, 74v, 87, 124.

Szereg: »bując, (a) rozkoszować« (2): Iuż thám on okrutny hárcownik twoy/ który sobie buiał á rofkofzował nád narodem ludzkim/ mułiał krotko gdzieś łtác w ciemnym kącie łwoim/ gdy łłyźał ony głofy/ iź to iuż ten idzye który przyłzedł w imię Páná náłzego *RejPos* 87, 74v.

e. *O zwierzętach* (2) : Rofkofłuią rozliczni ptacy ná wyfokofci drzew od niego łtworzonych á ielenie [...] buiáią łkacząc ná żywnofciach gor *RejPs* 152v, 152.

2. *Sprawiać komuś przyjemność, radować, cieszyć kogo; delectare Vulg, Mącz; afficere Mącz; dulcescere PolAnt [w tym: kogo, co (6)] (8)* : Yákoź tedy w vmyłlech ludzi tych tá żądza zárodziłá fie/ że nic wyęcey nye rofkofłfuye/ nic bárzyey nye chłodzi/ yedno pyenyądze myeć/ łkárby gromádzić/ imyoná kupowác/ gołpodárłtwá nábywác. *GliczKsiqż* M5; Abowym gdyby yą [żonę *nienabożną*] fyn odzyerzał yełliby łam był nabożnem/ z żonąby fie zgodzić nyemogł. Onegoby chwałá boża rofkofłfowálá/ á onę łwyát s łwemi przyłmáki *GliczKsiqż* P6; Me facilitas hominis delectat, Luckość á skłonność yego mnie wielmi rofkofzuye. *Mącz* 114b, 114c; A iełliby cie y to rofkofzowáło co fie włzam podoba/ y toć nic nie záwádzi/ á włzák tego y Dawid/ y inłzy krolowie wzywáli [...] dla łtrzeźwienia łpracowáney myłli łwoiey/ tedy łą nadobne á cíche muzyczki *RejZwierc* 102v; [Miłość niewiáły pilney będzie rofkofłfowálá mężá łwego/ y kołci iego roftuczy. *Leop Eccli* 26/16 (*Linde*); *WujBib* 630a].

W połączeniu szeregowym (1): Ut hoc magis afficit quam illud, To wıęcey człowieká porułza/ Pobudza álbo rofkofzuye nyźli ono. *Mącz* 114c.

[*W przeciwstawieniu:* »rozkoszować ... frasować«: Kiedy/ prawi [św. Augustyn]/ ták pokutuiefz [...] co cię pierwey rofkofzowáło w cíele/ to cię záś fráłfuię ná vmyłle *WujPosN* 1584 33 (*Linde*).]

W przen (2) : Żądza gdy doydzie/ rofkofzuię dułżę *BudBib Prov* 13/19; [*BiałPos* 134 (*Linde*)].

Szereg: »rozkoszować i dać radość« (1): Boiaźń Pánłka rofkofzuię łerce/ y dáie rádość y wefele [*delectabit cor et dabit laetitiam et gaudium Vulg Eccli* 1/12] ná długie dni y látá. *KołakSzczęł* B4.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (3) : Delecto, Rozkofzuyę/ Ochładzam Vwefelam. *Mącz* 181d, 182b; Erlúłtigen. Rofkofzowác/ et lubić. Delectare. *Calag* 169a.

Synonimy: **1.** *cieszyć się, kochać się, lubić się, lubować się, weselić się; 2.* *cieszyć, weselić.*

Formacje współrdzene: *rozkoszować się, rozrozkoszować się, urozkoszować, urozkoszować się, wrozkoszować się; rozkoszywać się.*

Cf ROZKOSZOWANIE, ROZKOSZUJĄCY